

Bijlage 2 – Consequenties regioplan IZA RNOBB voor gemeenten

Het regioplan IZA RNOBB (Regio Noordoost-Brabant en Bommelerwaard) heeft een consequenties voor gemeenten in het algemeen op het gebied van de druk op het sociaal domein, financiën en de governance. Deze worden in paragraaf 1 toegelicht. Voor de specifieke rol van gemeenten in het IZA wordt een regionaal programma gestart. Deze wordt in paragraaf 2 toegelicht.

1. Gevolgen regioplan IZA RNOBB voor gemeenten

Toename druk op het sociaal domein

De transformatie van zorg naar preventie en gezondheid die met het IZA wordt beoogd vindt plaats in het medisch domein (Zorgverzekeringswet), het langdurige zorgdomein (Wet langdurige zorg) en het sociaal domein (o.a. Jeugdwet, Wmo 2015, Participatiewet). De focus van het IZA ligt op het toegankelijker maken van de zorg in het medisch domein en het langdurige zorgdomein. De verwachting is dat dit zal leiden tot een verhoging van de druk op het sociaal domein. Gemeenten kunnen (indirect) een beroep doen op transformatiemiddelen IZA om deze druk op te vangen.

Bij ontwikkelen van (transformatie)plannen hanteren partijen uit de Regionale coalitie IZA RNOBB verschillende strategieën:

1. Voorkomen van zorg, bijvoorbeeld door (domeinoverstijgende) ketenaanpakken: Kansrijke start, Aanpak overgewicht en obesitas kinderen, Valpreventie ouderen, Gecombineerde Leefstijl Interventie Volwassenen en Welzijn op Recept.
2. Verplaatsen van zorg van de tweede naar de eerste naar de nulde lijn in de drie domeinen.
3. Vervangen van zorg, bijvoorbeeld door middel van digitalisering en de toepassing van zorgtechnologie.
4. Stoppen met zorg als luxe, alleen nog maar zorg als noodzaak.
5. Stimuleren en faciliteren van zelfredzaamheid en samenredzaamheid in een zorgzame samenleving.
6. Sociaal benaderen van zorg door zorgvragen met een sociale oorzaak op te lossen in het sociaal domein in plaats van in het medische domein of langdurige zorgdomein.
7. Anders organiseren van de zorg, bijvoorbeeld door gebiedsgericht domeinoverstijgend samen te werken rond ouderen en mensen met een stapeling van problemen.

Financiën: reguliere middelen van de zorgverzekeraar of het zorgkantoor en IZA transformatiemiddelen

Gedurende de looptijd van het IZA ontwikkelen partijen uit de Regionale coalitie IZA RNOBB in wisselende samenstelling plannen om de hoofddoelen per prioritaire opgave te realiseren. Partijen beginnen niet op nul. Er vindt al volop inzet plaats. Het IZA biedt tot en met 2027 de mogelijkheid om initiatieven te versterken of uit te breiden. Ook is er ruimte voor aanvullende inzet in de vorm van nieuwe plannen.

Voor de financiering van de plannen zijn partijen vooral aangewezen op financiering door de zorgverzekeraars (plannen die raken aan het medisch domein) en het zorgkantoor (plannen die raken aan het langdurige zorgdomein). De partijen kunnen voor de financiering van hun plannen een beroep doen op de reguliere middelen van de zorgverzekeraar of het zorgkantoor via de jaarlijkse inkoop. Daarnaast zijn er gedurende de looptijd van het IZA transformatiemiddelen beschikbaar in de vorm van een landelijk transformatiefonds van € 1,4 miljard. Alleen zorgpartijen kunnen deze transformatiemiddelen aanvragen. Gemeenten kunnen wel meedoen in de planvorming en moeten zelfs meedoen wanneer de plannen effect hebben op het sociaal domein. Zo kan een gemeente indirect financiering krijgen.

In de praktijk blijkt het niet eenvoudig om transformatiemiddelen IZA te verwerven. De toetsingscriteria zijn strikt. Zo moet er een sluitende businesscase worden opgeleverd waaruit onder meer blijkt wat de opbrengst is in de Zorgverzekeringswet. Ook is er sprake van mijlpaalfinanciering: transformatiemiddelen komen pas beschikbaar wanneer een mijlpaal is bereikt.

Governance RNOBB

Het Regioplan IZA met de hoofddoelen per prioritaire opgave is gemaakt op de schaal van de RNOBB. Maar het ontwikkelen en uitvoeren van (transformatie)plannen gebeurt in de praktijk in drie subregio's binnen de RNOBB:

1. Subregio Zorgzaam 's-Hertogenbosch e.o.: Boxtel, Maasdriel, Meierijstad, 's-Hertogenbosch, Sint-Michielsgestel, Vught en Zaltbommel. Hoewel zij formeel niet behoren tot de RNOBB maken ook de gemeenten Heusden en Land van Altena deel uit van deze subregio. Zij kunnen geen gebruik maken van de middelen SPUK IZA in de RNOBB.
2. Samen in Gezondheid: Bernheze, Boekel, Maashorst, Meierijstad en Oss.
3. Mooi Maasvallei: Land van Cuijk. Hoewel zij formeel niet behoren tot de RNOBB maken ook de gemeenten Bergen en Gennep in Noord-Limburg deel uit van deze subregio. Zij kunnen geen gebruik maken van de middelen SPUK IZA in de RNOBB.

In de Regionale coalitie IZA zijn afspraken gemaakt over de governance van het Regioplan IZA vanaf 2024. De coalitie stuurt op het bereiken van de hoofddoelen per prioritaire opgave. Drie subregionale projectleiders IZA jagen de ontwikkeling van (transformatie)plannen IZA in hun subregio aan. Eens per kwartaal koppelen zij de voortgang terug in de coalitie. Hiermee ligt het zwaartepunt van de governance in de subregio's. De governance wordt medio 2024 geëvalueerd.

2. Regionaal programma IZA gemeenten RNOBB

In de beweging van zorg naar preventie en gezondheid spelen gemeenten inhoudelijk een grote rol. Op grond van het IZA hebben zij een eigen opgave. Op basis van het Regioplan IZA RNOBB maken de gemeenten in de regio Noordoost-Brabant en Bommelerwaard in 2024/Q1 een Regionaal programma IZA gemeenten RNOBB.

Voor de opgaven van gemeenten zijn via een specifiek uitkering van het rijk (SPUK) regionale middelen beschikbaar op grond van de regeling SPUK IZA 2023-2026. In de RNOBB gaat het om € 5,5 miljoen per jaar. In het Regionaal programma IZA gemeenten RNOBB geven gemeenten aan hoe zij de € 5,5 miljoen gaan besteden. Het plan wordt gekoppeld aan de zes verplichte bestedingsdoelen van de SPUK IZA:

1. Organiseren en coördineren van de regionale samenwerking met zorgverzekeraars, zorgkantoren en zorgaanbieders op basis van het Regioplan IZA.
2. Structurele inzet (organisatie, coördinatie en bemensing) op de netwerksamenwerking van het sociaal domein met in ieder geval de ggz, de eerstelijnszorg en de huisartsenzorg.
3. Structurele inzet op de coördinatie van de domeinoverstijgende ketenaanpakken: Kansrijke start, Aanpak overgewicht en obesitas kinderen, Gecombineerde Leefstijl Interventie Volwassenen, Valpreventie ouderen en Welzijn op Recept.
4. Inrichten en bemensen van een dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten in de regio voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.
5. Regionaal stimuleren van de inzet van e-health-toepassingen, anonieme hulplijnen en digitale/hybride zorg.
6. Extra inzet van gemeenten voortkomend uit het Regioplan IZA.

Ten behoeve van de samenwerking tussen gemeenten ten in het kader van het Regioplan IZA RNOBB en het Regionaal programma IZA gemeenten RNOBB is een Regionale samenwerkingsovereenkomst IZA gemeenten RNOBB (bijlage 3) opgesteld. Mandaatgemeente 's-Hertogenbosch besluit aanvullend ook over Bestedingsplan SPUK IZA 2023 en Begroting SPUK IZA 2024-2026 (zie onderstaande alinea's voor toelichting).

Regionale samenwerkingsovereenkomst IZA gemeenten RNOBB

In art. 3.2 van het mandaatbesluit staat dat de twaalf gemeenten in de RNOBB een regionale samenwerkingsovereenkomst IZA RNOBB zullen aangaan als uitwerking van het mandaatbesluit. In goed overleg met inhoudelijke, financiële en juridische specialisten uit de twaalf gemeenten hebben we een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. Daarin hebben we vooral de regionale overleg- en besluitvormingsstructuur uitgewerkt en de manier waarop de middelen SPUK IZA in de RNOBB zullen worden verdeeld. Dit gaat via een aanvraagprocedure. Gemeenten kunnen binnen de kaders van Regionaal Programma IZA gemeenten RNOBB voor hun plannen financiering aanvragen bij de mandaatgemeente 's-Hertogenbosch.

De twaalf gemeenten in de RNOBB hebben in juni 2023 besloten 's-Hertogenbosch te mandateren om namens hen enkele taken in relatie tot het IZA uit te voeren:

1. Aanvragen, beheren en verantwoorden middelen SPUK IZA.
2. Opstellen en uitwerken van het Regioplan IZA RNOBB.
3. Afspraken maken en overeenkomsten aangaan binnen de governance van de Regionale coalitie IZA RNOBB.
4. Aanspreekbaar zijn voor de zorgpartners op de afspraken uit de Werkagenda van de VNG bij het IZA.

Bestuurlijk werken we met het RBO breed (wethouders sociaal domein van de twaalf gemeenten) aangevuld met het RBO smal (wethouders sociaal domein van Land van Cuijk, Meierijstad, Oss, 's-Hertogenbosch en Sint-Michielsgestel).

Ambtelijk werken we met een Regionaal programmateam (RPT) bij de mandaatgemeente 's-Hertogenbosch, een Regionaal strategisch overleg (RSO) bestaande uit strategisch adviseurs uit Land van Cuijk, Meierijstad, Oss, 's-Hertogenbosch en Sint-Michielsgestel en een RAO bestaande uit de IZA-contactambtenaren van alle twaalf gemeenten.

Het RPT bereidt de stukken voor het RBO breed voor in afstemming met het RSO. Het RSO geeft een bindend advies op de aanvragen van gemeenten voor financiering van plannen uit de middelen SPUK-IZA met een escalatiemogelijkheid richting het RBO-smal. Uiteindelijk besluit de mandaatgemeente 's-Hertogenbosch over de aanvragen. Het RAO is bedoeld om alle IZA-contactambtenaren te informeren en bij hen input op te halen.

Met een regionale samenwerkingsovereenkomst hebben we gekozen voor de lichtste vorm van samenwerking. Dit past bij de startfase van het IZA waarin we zo flexibel mogelijk moeten zijn. Zie bijlage 3 voor de samenwerkingsovereenkomst.

Bestedingsplan SPUK IZA 2023

De regeling SPUK IZA doelen 2023-2026 is medio juli 2023 gepubliceerd. De middelen voor 2023 zijn eind september 2023 ambtshalve verstrekt aan de mandaatgemeente. Het is mogelijk om met terugwerkende kracht tot 1 januari 2023 personele kosten en activiteitenkosten gemaakt in 2023 ten laste te brengen van de SPUK IZA. Het is niet mogelijk om middelen van 2023 over te hevelen naar 2024.

Omdat we pas in 2024/Q1 het Regionaal programma IZA gemeenten RNOBB hebben dat is gekoppeld aan het Regioplan IZA RNOBB, hebben we een pragmatisch voorstel uitgewerkt voor de besteding van de middelen SPUK IZA in 2023. Het voorstel is de middelen te verdelen onder de twaalf gemeenten RNOBB naar rato van inwoneraantal na aftrek van € 450.000 voor het Regionale programmateam IZA bij de mandaatgemeente 's-Hertogenbosch. Dit is eenmalig en geldt alleen voor 2023.

Concept begroting SPUK IZA 2024-2026

De mandaatgemeente 's-Hertogenbosch vraagt de middelen SPUK IZA aan, beheert ze en verantwoordt ze bij het rijk. Voor de aanvraag van de middelen voor 2024-2026 is een begroting op hoofdlijnen vereist. Omdat het Regionaal programma IZA gemeenten RNOBB pas in 2024/Q1 wordt opgesteld op basis van het Regioplan IZA RNOBB, volstaan we met een concept begroting 2024-

2026 waarmee we de aanvraag kunnen doen. In 2024/Q1 stellen we de begroting bij op basis van het dan beschikbare Regionaal programma IZA gemeenten RNOBB.

We vragen het maximaal beschikbare bedrag per jaar aan: € 5.508.786. We stellen de volgende concept begroting SPUK IZA 2024-2026 voor, gekoppeld aan de zes bestedingsdoelen van de SPUK IZA (bedragen in miljoenen €):

Nr.	Bestedingsdoel SPUK IZA	2024	2025	2026
1.	Organisatie en coördinatie regionale samenwerking	1,5	1,5	1,5
2.	Organisatie, coördinatie en bemensing netwerksamenwerking sociaal domein, huisartsenzorg, ggz en eerstelijnszorg	1,0	1,0	1,0
3.	Organisatie en coördinatie domeinoverstijgende ketenaanpakken	0,5	0,5	0,5
4.	Inrichting en bemensing van laagdrempelige steunpunten voor mensen met psychische kwetsbaarheid	1,0	1,0	1,0
5.	Stimulering inzet e-Health-toepassingen, anonieme hulplijnen en digitale/hybride zorg	0,6	0,6	0,6
6.	Extra inzet gemeenten voortkomend uit het Regioplan IZA RNOBB	0,9	0,9	0,9
Totaal		5,5	5,5	5,5

De begrote kosten onder bestedingsdoel 1 schatten we op € 1,5 miljoen per jaar. Deze middelen worden ingezet om in de RNOBB, de drie subregio's en de afzonderlijke gemeenten tot een robuuste samenwerking meerjarige samenwerking rond het IZA te komen. Het uiteindelijke doel is een regionale preventieinfrastructuur in te richten die de transformatie van zorg naar preventie en gezondheid ondersteunt en stimuleert.

Wij ramen de kosten voor het het Regionaal programmateam IZA bij de mandaatgemeente 's-Hertogenbosch op € 500.000 per jaar. Voor de drie subregio's hebben € 200.000 begroot voor Zorgzaam 's-Hertogenbosch e.o., € 150.000 voor Samen in Gezondheid en € 100.000 voor Mooi Maasvallei (bedragen per jaar, verdeeld naar rato van inwoneraantallen). Omdat het belangrijk is dat elke gemeente voldoende capaciteit heeft om lokaal uitvoering te geven aan het IZA, hebben we € 500.000 begroot voor lokale inzet (bedrag per jaar, te verdelen naar rato van inwoneraantallen).

De begrote kosten voor de andere vijf bestedingsdoelen zijn niet meer dan een schatting op basis van de huidige inzichten. De middelen voor organisatie en coördinatie zijn bedoeld om structuur op te bouwen voor de uitvoering van activiteiten ten behoeve van de inhoudelijke transformatie van zorg naar preventie en gezondheid. De verwachting is dat er na verloop van tijd minder middelen nodig zijn voor organisatie en coördinatie en er meer middelen naar de uitvoering van activiteiten gaan.